

Література

1. Блінов Е. І., Іванчук О.С. Оптимізація навчального процесу при дистанційному навчанні. *Нові технології навчання*: науково-методичний збірник. Вип. 33. Київ, 2002. С. 117-123.
2. Дистанційне навчання – потреба часу. *Урядовий кур'єр*. 2003. 2 жовтня. С. 22.
3. Лотоцька А. В., Пасічник О. М. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. Київ, 2020. С. 9-67.
4. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 144 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: «Академвидав», 2006. 352с.
6. Ясулайтіс В.А. Дистанційне навчання: методичні рекомендації. Київ: МАУП, 2005. 72с.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Марчук Г. В.

*Студентка магістратури ННІПППФВК
Науковий керівник – доц. Бурлака Н. І.*

У творчій діяльності закладені величезні можливості виховання характеру. Виховання всього, що пов'язано з участю дітей у колективі: художній педагогічний рівень репертуару, планомірні і систематичні навчальні заняття, взаємовідносини з педагогом, навколишнім світом. Відвідування спектаклів, концертів, художніх виставок, спеціальні бесіди, лекції на етичні теми формують маленьку людину, розвивають в ньому почуття прекрасного. Проводиться ця робота постійно і спирається на систему різних форм, методів і коштів. Викладач використовує для цього або спеціально організований позаурочний час, або безпосередньо навчальні заняття [11].

Форми можна умовно розділити на основні, додаткові і форми художньо-естетичного саморозвитку. До основних форм належать: перегляд балетних спектаклів, прослуховування музики, знайомство з творчістю майстрів хореографії. Такою роботою можна охопити весь колектив під час занять, репетицій. Додаткові форми включають: колективні або індивідуальні відвідування спектаклів, фільмів, дискотек, але їх проведення організується у вільний і зручний для дітей час. До форм художньо-естетичного саморозвитку відносяться: самостійне вивчення питань теорії музики, балету, читання книг по хореографії і іншим видам мистецтва з певною цільовою установкою на розширення своїх знань в області хореографії.

Методи можна розділити на словесні, практичні, наочні [3]. Словесні методи засновуються на поясненні, бесіді, розповіді. Практичні – на навчанні навикам хореографії. Важливим методом впливу на дітей є наочний метод. Виконавська майстерність педагога-керівника, його професійний показ часом захоплює дітей, спричиняє прагнення йому наслідувати. Тому викладач повинен володіти досить грамотним і виразним показом. Цей метод має вирішальне значення у вихованні дітей, особливо в молодших класах. Вони відтворюють методику виконання рухів свого педагога, вибирають не тільки грамотний і виразний показ, але і його можливі помилки. Діти наслідують своєму педагогу в манері і характері виконання рухів, часом копіюють і постановку рук, корпуси, голови. По виконанню дітей можна визначити якість знань педагога, його стиль роботи. Тому,

користуючись методом наочного показу, необхідно бути гранично уважним, щоб виключити ті недоліки, які виявляються в виконанні [9].

Педагог застосовує в своїй роботі найбільш доцільні методи з урахуванням віку дітей, їх спеціальної підготовки, рівня емоційної чуйності, наявності інтересу до хореографічного мистецтва. Захоплення і натхнення – джерело інтелектуального зростання особистості.

Інтелектуальне почуття, яке випробовує дитина в процесі оволодіння знаннями – це та ниточка, на якій тримається бажання вчитися. Якщо навчання супроводиться яскравими і хвилюючими враженнями, пізнання стає дуже міцним і необхідним. Заняття стають цікавими, і тоді дитина бачить результати своїх зусиль в творчості. Задача педагога – не дати потухнути творчому інтересу дитини, всіляко його розвивати і зміцнювати.

З метою підвищення ефективності виховної роботи важливо використовувати проблемну методiku. На відміну від традиційної, коли дітям повідомляється «готова» інформація, проблемна методика пропонує більш активну розумову й емоційну діяльність. У процесі занять можливо запропонувати дітям доповнити танцювальну комбінацію або скласти її повністю, виконати той або інший рух, який не входить до їх програми навчання. Діти спочатку боязко, а потім і сміливо, при підтримці викладача, активно включаються в творчу роботу.

Важливо, щоб дитина змогла застосувати свої знання, бажання в здійсненні задуманого. Необхідно заохочувати творчу ініціативу дітей, оскільки багато хто з них згодом, стаючи старше, допомагають своїм педагогам в роботі з молодшими дітьми. Розумний педагог довіряє своєму учню, спрямовує його у навчальній і постановочній роботі. Таким чином, діти, так активно включившись у творчу хореографічну атмосферу, обирають професію хореографа. Захоплюючись хореографією, вони починають купувати книги, збирати вирізки і фотографії з газет і журналів з артистами балету, ансамблями, прослуховувати аудіокасети з музикою різних напрямів, переглядати спеціальні відеокасети тощо. Тут доречно залучити дітей до аналітичної роботи: організувати різні бесіди, диспути, щоб діти правильно розуміли змістовні аспекти хореографічного мистецтва [1].

Кожний педагог, в залежності від міри володіння тими або іншими методами, вважає за краще використати певний шлях впливу на дітей. Частіше за все, це метод переконання. Цей метод використовується не від випадку до випадку. Він повинен бути цілеспрямованим, систематичним, і тоді він стане дієвим. Метод переконання вимагає від педагога величезного терпіння, освіченості і тактовної поведінки. Діти часом не відразу розуміють педагога. Це буває від невміння дитини слухати і чути, що від неї потрібно. Ця якість характеру виховується поступово в культурі спілкування дитини. Тому педагогу треба виявити максимум педагогічної майстерності і любові до дітей при використанні цього методу.

Для підвищення етичного потенціалу особистості дитини, розвитку її активності, важливо постійно оновлювати і збагачувати форми, що використовуються, і методи. Виховну функцію беруть на себе і органи самоврядування – лідери в групі, староста. Наявність у дітей в колективі єдиної, етично привабливої мети гуртує колектив, налаштовує на єдиний творчий ритм, спільний, реально здійснимий інтерес [2].

У дітей-початківців не завжди вистачає терпіння займатися тривалий час, якщо вони не бачать результату свого труда. Доцільно поступають педагоги, які на початковому етапі роботи застосовують елементарні знання дітей, роблячи

для них невелику постановочну роботу з нескладних танцювальних елементів. Це додає стимул дітям у навчально-тренувальній роботі, привчає їх до сценічної поведінки, до відповідальності за своє виконання. Конкретні успіхи доставляють радість дітям. І, навпаки, відсутність радісної творчої роботи робить її безсистемною, безперспективною. Не треба ставити перед дітьми таких цілей, досягнення яких вимагає більших можливостей, ніж ті, якими вони володіють [12].

Це робиться, як правило, для того, щоб відрізнятись на огляді, фестивалі, конкурсі, отримати заохочення, виділитися. У зв'язку з цим, з'являється підвищена прив'язаність дітей, необґрунтовані плани, що шкодить їх етичному розвитку. У таких випадках діти або полишають колектив, або мовчазно зі всім погоджуються, або виступають проти керівника. Частіше за все це буває в потайній формі: невиконання його вимог, формування груп. Все це сприяє нездоровій атмосфері в колективі. Тобто відсутність або неправильне визначення творчих задач у колективі можуть стати дуже серйозним гальмом вдосконалення навчально-творчої і виховної діяльності педагога.

Кожне заняття, кожний крок в оволодінні дітей виконавською майстерністю розглядається як поступальна ланка в єдиному ланцюгу виховання. Це полегшує працю педагога в класі, робить її змістовною, осмисленою і радісною. В. Сухомлинський писав: «Впливати на колектив вихованців – значить надихати його прагненнями, бажаннями. Колективне прагнення – найблагородніша ідея, моральна єдність. Там, де є колективне прагнення до чогось високого і благородного, виникає та велика, непереможна сила виховного впливу колективу на особистість, про яку мріє вдумливий вихователь» [7].

До одного з основних чинників, що забезпечують активність дітей на заняттях, належать суворі морально-етичні норми, які мають великий виховний вплив. Відкриті відносини між дітьми, педагогом і учнями, наявність здорової думки в колективі і активного творчого процесу спонукає дітей співвідносити інтереси особисті з груповими, колективними. У них виховується почуття відповідальності за інших, дисциплінованість, якщо у кожного є певний обов'язок і вони знають, що її ніхто не виконає. Це приносить дітям велике задоволення і, природно, їх активна позиція в колективі стає виразнішою.

У колективі виникають неформальні об'єднання дітей. Внаслідок певних обставин вони можуть розділитися на групи. Якщо це сталося, не треба намагатися роз'єднувати ці групи, протиставляти їх одна одній. Треба вміло використати ці неформальні об'єднання для поліпшення художнього, естетичного виховання. Через групу можна впливати на кожну дитину, формуючи її інтереси, смаки, поведінку. Кожна група – це частина колективу, і від того, наскільки правильно складаються відносини, залежить загальна етична атмосфера [10].

Виховний процес і активність дітей збагачуються присутністю традицій у колективі – прсвячення в хореографи, святкування дня народження, проведення вихідних днів, оформлення стіннівок, проведення вечорів 8 Березня, новорічних ранків і вечорів, випускного вечора старших учнів у формі «капусника» або випуску балетного спектакля, проведення урочистих концертів на честь колективу, урочистого переходу з молодшої групи в старшу, передачі кращих номерів програми наступному поколінню. Ці традиції роблять перспективним життя колективу, допомагають згуртувати дітей. У кожної дитини з'являється почуття причетності до важливої діяльності, яка заохочується навколишніми. Організація, розвиток і підтримання традицій – справа педагога-керівника, всіх дітей і

активу в колективі. Якщо вони підтримуються і передаються з покоління в покоління, проводяться систематично – це дозволяє оцінити соціальну значущість діяльності колективу, важливість тієї ролі, яку він відіграє в місті, районі або області [8].

Для набуття стабільності, загальної значущості колективу необхідне його включення в більш широке коло спілкування з іншими колективами, звернення до інших жанрів і напрямів у мистецтві. Це допоможе дітям у творчому і людському спілкуванні. У них зміцнюється свідомість суспільної ролі своєї творчості, свого авторитету. Цьому допоможе встановлення постійних і міцних творчих зв'язків між педагогами не тільки всередині установи, але і в місті.

У кожного викладача свій стиль роботи, своя методика і система вимог. Від їх характеру, послідовності і змісту залежить розвиток колективу, його етичних основ. Практика показує, що чим вище і вимоги викладача, тим вище організація його роботи, етичний настрій дітей. І, навпаки, чим нижче рівень вимог, тим нижче показники в колективі. Але в будь-якому випадку, якщо педагог правильно формує свої вимоги і вони відповідають певним умовам, він повинен пам'ятати, що вони повинні бути: послідовні, зрозумілі, виправдані, посилені для виконання [1].

Однією з перших вимог викладача є дотримання дисципліни. Дисципліна – це чинник якості організації художнього і навчально-виховного процесу. Наскільки вміло керівник використовує весь комплекс своїх професійних і педагогічних знань, настільки залежить організація всієї виховної роботи з дітьми, їх активність на заняттях і інших заходах. У колективі повинен бути порядок, якому підкорюються всі діти. Відсутність дисципліни, що порушує розвиток колективу, – завжди перешкода для творчості. «... Існує один засіб – залізна дисципліна. Вона необхідна при будь-якій колективній творчості», – писав К. Станіславський [6]. Там, де навчання поставлене на професійну основу, дисципліна приносить велику користь в етичному і моральному вихованні. Педагогу необхідно виявити граничну суворість до самого себе, до своєї дисциплінованості, до своєї зовнішності, до свого душевного стану перед зустріччю з дітьми в класі.

Для хорошої організації занять педагог веде журнал відвідуваності. Це інший бік виховання, який дисциплінує і дуже добре впливає на дітей психологічно. При можливих непорозуміннях з батьками, до речі, відповіддю буде журнал відвідуваності й успішність дітей. Журнал допоможе педагогу нічого не забути і вирішити конфліктні ситуації, що виникають через пропуски занять і оцінки учнів. Існують індивідуальні карти дітей, в яких щорічно оцінюється успішність, дається характеристика професійних успіхів дитини, розвиток її психофізичних можливостей. Це трудомістка робота викладача, але її результати представляють інтерес надалі.

При аналізі записів можна прослідкувати успіхи і недоліки дітей на заняттях. Може виявитися, що лінощі й інертність учня на початковому етапі навчання переростають у професійний інтерес, що відбувається активний розвиток професійних даних, зміна в характері дитини в процесі занять. Ретельний аналіз цих записів допоможе викладачеві вдосконалити методи своєї роботи, додати цілеспрямованості і певної перспективності виховному процесу [4].

Важливо помітити, що успіх дітей у хореографічному колективі залежить від викладача, який або володіє професійними знаннями і вміло застосує їх у навчально-тренувальній роботі, або припускається помилок, які негативно впливають на дітей. Викладачам хореографії важливо знати особливості методики

роботи з дітьми різного віку, розбиратися в причинах найбільш поширених помилок, що зустрічаються в практиці.

Не можна не сказати про те, що важливим вмінням педагога у вихованні активності дітей є вміння аналізувати і враховувати педагогічну ситуацію, шлях і можливість виправлення допущених помилок. Важливо мати психологічну інтуїцію, вміння відчувати обстановку. Ця здатність педагога-керівника має величезне значення для використання сприятливих ситуацій у виховних цілях, для створення стійкої позитивної атмосфери в класі [5].

Кожен прожитий день, кожне заняття, репетиція або концерт змінюють інтереси і можливості дітей. Не можна скидати з рахунків навіть незначні характерні риси, що виявляються в процесі навчання. Активність дітей на заняттях у хореографічному колективі залежить від творчої ініціативи педагога, прагнення вести своїх учнів до вдосконалення виконавської майстерності і здорового духовного розвитку.

Література

1. Бегак Б. А. Воспитание искусством. Москва, 1981. С. 94.
2. Выготский Л.С. Психология искусства. Санкт-Петербург, 2000. 416 с.
3. Голдрич О. С. Методика викладання хореографії: Навчальний посібник. Львів: «Сполом», 2006. С. 84.
4. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти : Мистецтво та освіта. Від 23.11.2011. №1392. С. 2-6.
5. Заброцький М. М. Основи вікової психології: Навчальний посібник. Тернопіль: Богдан, 2001. С. 57-61.
6. Зязюн І. А. Естетичний досвід особи. Формування та сфери впливу. Київ : Вища школа, 1976. 172 с.
7. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. *Директор школи*. 2005. №4. С. 15-17.
8. Педагогическое наследие : Я. А. Коменський, Д. Локк, Ж. Ж. Руссо, И. Г. Песталоцци. Москва: Педагогика, 1989. 412 с.
9. Рогозіна В. Особливості методики розвитку творчих здібностей молодших школярів. *Мистецтво та освіта*. 1997. №2. С. 8.
10. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. Тернопіль: Богдан, 2005. 360 с.
11. Шадських Ю. Г. Психологія і педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів : Магнолія 2006. 298-305 с.
12. Шацкая В. Музыкально-эстетическое воспитание детей и юношества. Москва: Педагогика, 1975. 168 с.

ЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ А.С. МАКАРЕНКА

Микичур О.

*Студент факультету історії, права і публічного управління
Науковий керівник – доц. Волошина О. В.*

Наші діти – це наша старість. Правильне виховання – це наша щаслива старість, погане виховання – це наше майбутнє горе, це – наші сльози, це – наша провина перед іншими людьми, перед усією країною.
(А. С. Макаренко)

Антон Семенович Макаренко – один із найвідоміших педагогів ХХ століття, який зробив великий внесок у світову педагогіку та теорію виховання. Він досяг